

2. Симуляционное обучение в медицине / Под ред. проф. Свистунова А.А., составитель Горшков М.Д. – Москва : Издательство Первого МГМУ им. И.М. Сеченова, 2013. – 288 с

3. Тулякова, Т. И. Роль симуляционного центра в организации практического обучения / Т. И. Тулякова, Е. В. Скопич // Медсестра. – 2014. – № 3. – С. 53–55.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Т. В. Фролова, О. В. Охупкіна, І. Р. Сіняєва, І. І. Терещенкова, О. В. Атаманова, Н. Ф. Стенкова

Харківський національний медичний університет

У практичній діяльності лікар часто має справу зі станами, що потребують негайного прийняття рішення щодо лікувальної тактики, яка досить часто супроводжується високими ризиками розвитку ускладнень, стислими термінами надання допомоги, обмеженими можливостями прогнозування ургентних станів. Суттєво покращити стан цієї проблеми, особливо у педіатрії, можливо за допомогою використання симуляційного навчання, тобто використання імітаційних прийомів і методів при медичному навчанні студентів, інтернів, клінічних ординаторів. Для засвоєння і вдосконалення медичних навичок, необхідна постійна практика із використанням симуляції того чи іншого стану, що дозволяє довести техніку виконання цих прийомів до автоматизму.

У країнах ЄС навчальна й тренінгова діяльність медиків відбувається з обов'язковим використанням прийомів стимуляційного навчання та їх діяльність регулюється відповідними законами країни, постановами міністерств і відомств.

Перші центри симуляційного медичного навчання були створені в Україні у 2006 році. У 2012 р завдяки ініціативі Програми «Здоров'я матері та дитини» розпочався новий етап розвитку симуляційних центрів в Україні в галузі акушерства та неонатології в Івано-Франківську, Луцьку та Вінниці. Організація сучасного симуляційного центру на базі Харківського національного медичного університету стало ще одним кроком щодо створення відповідних умов європейських стандартів навчання в нашій країні.

Важливою умовою успішної роботи таких навчальних центрів має бути наявність системи оцінки результатів його діяльності, яка повинна включати якісні та кількісні критерії оцінки результативності навчальної діяльності, навчальних засобів і процедур. Практичні заняття повинні проводитися з демонстрацією прийомів надання першої медичної допомоги на манекенах. Кількість слухачів у групі не повинна перевищувати 10 осіб. Проведення контролю рівня знань, умінь і навичок студентів має

здійснюватись відповідно до переліку практичних навичок, залежно від рівня навчально-тренувальної програми. Перевагою такого підходу є централізація симуляційного навчання, що дозволяє максимально повно використовувати можливості придбаних тренажерів і забезпечити моніторинг якості симуляційного навчання. Наявність різноманітних фантомів, манекенів, віртуальних тренажерів (симуляторів) дозволяє студентам відпрацьовувати необхідні маніпуляції з обов'язковим дотриманням алгоритму їх виконання та спеціальної інструкції.

Проте мають місце і певні недоліки такої організації навчання, а саме: необхідність відриву викладачів від клінічної діяльності для викладання в симуляційному центрі, труднощі в складанні розкладу занять для досить великих потоків студентів, перевантаження симуляційного центру великим потоком студентів, які мають відпрацьовувати практичні навички в умовах симуляційних класів. Одним з варіантів вирішення цієї проблеми може стати розміщення симуляційних центрів безпосередньо в клініках медичного ВНЗ, збільшення кількості муляжів та фантомів на клінічних кафедрах, створення класів комп'ютерної імітації.

Немає жодного сумніву, що використання стимуляційного навчання у підготовці майбутнього лікаря забезпечить можливість ефективно працювати в практичній охороні здоров'я вже з перших років самостійної лікарської діяльності.

Література.

1. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 02.03.2009 №132 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0445-09>

2. Муравьев К.А., Ходжаян А.Б., Рой С.В. Симуляционное обучение в меди-цинском образовании – переломный момент // Фундаментальные исследования. – 2011. – № 10-3. – С. 534-537;

3. Aebersold M., Titler M. G. A simulation model for improving learner and health outcomes. *Nursing Clinics of North.-America*, 2014, vol. 49, no. 3, pp. 431-439.

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

М. М. Хаустов, Р. О. Бачинський, Н. О. Гордієнко, В. В. Поручіков

Харківський національний медичний університет

Симуляція в медичній освіті – сучасна технологія навчання й оцінки практичних навичок, умінь і знань, яка ґрунтується на реалістичному моделюванні, імітації клінічної ситуації або окремо взятої фізіологічної системи, для чого можуть використовуватися біологічні, механічні, електронні й віртуальні (комп'ютерні) моделі [1].

У світі вже понад 20 років використовують симуляційні методики для підготовки лікарів. Відпрацювання навичок на роботах-симуляторах та у віртуальних операційних має доведену ефективність. В Україні також впроваджується таке навчання, але ця справа не проста й потребує чималих ресурсів [2, 3].

Для реалізації завдань, що стоять перед сучасною вищою медичною освітою, потрібна ефективна гнучка модульна система підвищення якості знань студентів, що базується на найбільш передових технологіях і засобах навчання. На сьогодні наявна система освіти не дозволяє вирішити протиріччя між потребами практичної роботи, що динамічно змінюються, і системою підготовки фахівців, яка склалася. Безперервне навчання практичних навичок і контроль за їх технічно правильним виконанням в повсякденній практиці – одне з важливих завдань, яке має вирішувати медицина сьогодні.

Якість освіти залежить від повноцінності отримуваних знань, що відповідають професійним вимогам. З цієї точки зору потрібна своєчасна корекція викладачем напрямів навчання, можливість безпосереднього контакту з фахівцями, а також можливість ефективно опанувати необхідні практичні навички методів обстеження, маніпуляцій і лікування [1].

Ключовим завданням сучасної середньої, вищої і післядипломної медичної освіти є створення умов для розвитку у тих, що навчаються, широкого спектру компетенцій і міцно закріплених практичних навичок без ризику завдати шкоди пацієнтові. Сюди належить розвиток здатності швидкого прийняття рішень і бездоганного виконання низки маніпуляцій або втручань, особливо при невідкладних станах [4, 5].

Створення широкого арсеналу тренажерів, що імітують наближені до реальних умов можливості для практичних дій, комп'ютерне моделювання всіляких клінічних ситуацій в динаміці їх розвитку відкриває нові можливос-

ті для практичної підготовки, підвищення кваліфікації й оцінювання її рівня у студентів і лікарів [3].

Таким чином, набуття практичних навичок студентами-медиками на пацієнтах є неможливим з морально-етичних аспектів. З метою якісного оволодіння практичними навичками у студентів, інтернів і практикуючих лікарів, кафедри нашого університету успішно використовують функціональні тренажери для інтерактивного навчання. Ці медичні навчальні посібники є реалістичними моделями, що дозволяють опанувати необхідні практичні маніпуляції.

Література.

1. Симуляционное обучение в медицине / Под ред. проф. Свистунова А. А. Составитель Горшков М. Д. – Москва: Изд-во Первого МГМУ им. И. М. Сеченова. – 2013. – 288 с.
2. Rosen K. R. The history of medical simulation / K. R. Rosen // Journal of Critical Care. – 2008. – Vol. 23. – P. 157–166
3. Satava R. M. Virtual reality surgical simulator. The first steps / R. M. Satava // Surg Endosc. – 1993. – № 7(3). – P. 5–203.
4. Льовкін О. А. Симуляційні форми навчання бригад Е(Ш)МД / О. А. Льовкін, Б. М. Голдовський, К. В. Серіков // Медицина неотложных состояний. – 2014. – № 7(62). – С. 121–124.
5. Марков Ю. І. Симуляційні технології відпрацювання практичних навичок серцево-легеневої реанімації в медицині невідкладних станів / Ю. І. Марков, В. В. Орел // Медицина неотложных состояний. – 2014. – № 7(62). – С. 157–158.

УДК 378.14:378.046.4

ДІЯЛЬНІСТЬ РЕСУРСНОГО ТРЕНІНГОВОГО ЦЕНТРУ ХМАПО – НОВОГО ЕВОЛЮЦІЙНОГО ЗДОБУТКУ ДИДАКТИКИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-НАРКОЛОГІВ

О. М. Хвусюк¹, В. Г. Марченко¹, М. Султанов², І. К. Сосін¹, О. Ю. Гончарова¹

Харківська медична академія післядипломної освіти МОЗ України¹

Управління ООН з наркотиків та злочинності (UNODC), офіс в Україні та Молдові²

Резюме. Викладено поетапні результати міжнародного співробітництва кафедри наркології Харківської медичної академії післядипломної освіти з Управлінням з наркотиків і злочинності ООН в частині підвищення якості післядипломної підготовки лікарів-наркологів України шляхом оновлення навчальної програми спеціалізації з наркології модулями системи TRITNET.

Ключові слова: Наркотична залежність; споживачі ін'єкційних наркотиків; Ресурсний тренінговий центр ХМАПО; система контролю знань слухачів SMART SENTEO; «Інтерактивна дошка»; дистанційні етапи навчання.

Resume. Milestone expounded results of the international cooperation department of Addiction Kharkiv Medical Academy of Postgraduate Education with the Office on Drugs and Crime UN in improving the quality of postgraduate training narcologists Ukraine by updating the curriculum specialization in Addiction modules TRITNET.

Keywords: Drug addiction; injecting drug users; Resource Training Center KhMAPE; system control knowledge students SMART SENTEO; «Interactive whiteboard»; distance learning stages.

Вступ. Досвід адаптованого обґрунтування та поліпшення якості післядипломної освіти лікарів-наркологів, накопичений Харківською медичною академією післядипломної освіти МОЗ України (ХМАПО) (уповноважений представник – кафедра наркології), базується на валідному постулаті, що усі клінічні форми патологічної залежності від психоактивних речовин в наркології (алкогольна, наркотична), а також субстанціональні (нехімічні) залежності, мають сучасні глобальні епідемічні та пандемічні ознаки і вважаються в усьому світі соціально небезпечною патологією [1, 2].

На даний час в світі склалися сприятливі умови для вищих навчальних закладів та наркологічної служби України щодо можливостей співпраці з діючою мережею впливових та відкритих до діалогу щодо співпраці міжнародних державних і благодійних організацій та програм, сферу діяльності яких відображає наступна ключова проблематика: споживачі ін'єкційних наркотиків; наркотична залежність; психічні та поведінкові розлади; ВІЛ/СНІД; вірусний гепатит та туберкульоз у наркозалежних; наркозалежність та ВІЛ в пенітенціарній системі; здоров'я підлітків в аспекті профілактики ризикової поведінки;